

Hagenaar schreef na veel speurwerk
boek over geschiedenis van:

De Duitsers in Indië '40-45

(Van onze correspondent)

In de jaren 1940-1945 heeft zich in het voormalige Nederlands-Indië door de oorlog een stuk geschiedenis afgespeeld, dat in ons land maar weinig bekendheid heeft gekregen. Het is opvallend hoe gering de belangstelling hiervoor is en hoe weinig — afgezien een enkel proefschrift — hierover is gepubliceerd.

Nu zal echter binnenkort, vermoedelijk in de eerste helft van 1967, een boek verschijnen dat, naar zijn auteur C. van Heekeren hoopt, die belangstelling wel zal vinden. Het bevat de geschiedenis van de internering en de daarop volgende lotgevallen van de Duitse burgers in Indië — ongeveer 2600 personen —, lotgevallen waar tenslotte de Amerikanen en Engelsen zich mee bemoeiden.

Deze geschiedenis is nog niet eerder vastgelegd en bevat de volgende onderdelen: Duitsers geïnterneerd in Ned. Indië - transporten naar Bombay - de Van Imhoff vergaan - Duitsers veroveren Nias - Duitsers onder Japanners. De titel van het boek, dat verschijnt bij Bert Bakker/Daamen, Den Haag, is „Batavia seint: Berlijn”.

Tweede boek

Het wordt het tweede boek van de 54-jarige C. van Heekeren, voormalig bb-ambtenaar, Japans krijgsgeschiedkundige, administrateur van de Haagse GGD en thans hoofd van het bureau culturele zaken op de provinciale griffie van Zuid-Holland. Zijn eerste kwam in 1966 uit onder de weinig stimulerende titel „Het pannetje van Oliemans”. Het bleek een zeer boeiend verhaal te zijn over de belevenissen van een groep krijsgesvangenen (onder wie Van Heekeren), die tot slavenarbeid was gedwongen in de bergen van zuid-Atjeh.

Van Heekeren's werkwijze komt overeen met die van andere auteurs (Ryan) over hedendaagse geschiedenis. Met niet aflatende volharding en inventiviteit speurt hij de mensen op, die de gebeurtenissen persoonlijk hebben meegemaakt, wisselt lange brieven met hen, houdt interviews, delft oude rapporten en processen-verbaal op en raadpleegt de omvangrijke archieven van het Rijksinstituut voor oorlogsdokumentatie in Amsterdam.

„Dit soort werk is een bijzondere methode van geschiedschrijving” zegt Van Heekeren. „Zij boeit, omdat je door mensen heen kijkt en mensen zijn belangrijker dan gebeurtenissen”.

Op zijn werkkamer aan de Regentesselaan in Den Haag staat een

**Batavia
seint:
Berlijn**

klein kaartsysteem, waarbij ruitertjes op de kaarten aangeven wie een brief moet hebben, wie geantwoord heeft, wie om nadere inlichtingen moet worden gevraagd en wie hij als bron moet afschrijven.

Brieven

„Voor Batavia seint: Berlijn heb ik ongeveer 1000 brieven gewisseld”, zo vertelt hij. „Tenslotte heb ik materiaal verzameld uit de correspondentie en de gesprekken met zo'n 120 personen — dus afgezien van de bestaande rapporten en stukken. Hoogtepunt voor mij was de ontdekking van de opstand en het bewind van een groep Duitsers op het eiland Nias. Dit waren 65 overlevenden van de ramp met de Van Imhoff”.

De geschiedenis van de Van Imhoff, het Nederlandse KPM-schip dat op 19 januari 1942 voor de kust van Sumatra door de Japanners werd gebombardeerd en zonk, wordt waarschijnlijk voor het publiek het meest belangwekkende deel. Het schip had

473 of 478 geïnterneerde Duitsers aan boord, van wie er 411 omkwamen. De zaak-Van Imhoff is in 1966 een paar maal sterk in het nieuws geweest, door televisie-uitzendingen en door de beschuldigingen van het Duitse blad „Der Spiegel” als zouden de Nederlanders de geïnterneerden volkomen aan hun lot hebben overgelaten. Minister De Jong moest er op vragen van de PSP-er Lankhorst een uitvoerige uiteenzetting van geven.

Van Imhoff

Klopt het antwoord van de minister met de door Van Heekeren verzamelde feiten? „Ik geloof”, zegt hij bedachtzaam, „dat de zaak-Van Imhoff in mijn boek helemaal rond is en geen sensationele verrassingen oplevert. De waarheid over de ramp staat er zo objectief mogelijk in. Ik heb er de verklaringen van de kapiteins der betrokken schepen in verwerkt, van vijftien Nederlanders die aan boord van de Van Imhoff waren en van acht Duitse ex-geïnterneerden”.

Hij heeft voor zijn boek veel reacties en hulp van Duitse kant ontvangen. De Nederlanders leken hem wat terughoudender toe. „Het is ook niet zo'n plezierig stukje geschiedenis voor ons”, meent hij, „want per slot wordt hier geschreven over de Nederlanders als de kampbewakers van de Duitsers. Daarmee dringen zich bepaalde

vergelijkingen op”.

Van Heekeren kwam tot zijn eerste boek deels om zijn eigen ervaringen in de Atjeh party vast te leggen, deels omdat hij zich ergerde over valse sentimenten in (Engelse) boeken over de Japanse bezetting. Grootste stunt in het boek is zijn opsporing en de correspondentie met de vroegere Japanse commandant Mioera.

„Er ligt een schat aan materiaal, zowel in de archieven van oorlogsdokumentatie als in particulier bezit. Plus natuurlijk in de geheugens van vele mensen. Maar met het verstrijken van de jaren vallen die laatste af, dat heb ik helaas al gemerkt. Ik ben nu een derde boek begonnen, dat over de bezetting van Borneo door de Japanners gaat”.

**Mevr. Kennedy
schort haar eis
tot 15 januari op**

Mevr. Kennedy heeft besloten haar eis voor een tijdelijk verbod op de publikatie van het omstreden boek „De dood van een president” van de schrijver William Manchester te laten vallen. Dit hebben woordvoerders van haar en van de uitgever Harper and Row gisteravond meegedeeld.

In een verklaring wordt gezegd dat de uitgever nog steeds van plan zijn het boek te publiceren, maar dat is overeengekomen dit niet voor 1 april te doen.

Beide partijen zijn overeengekomen half januari een gerechtelijk onderzoek te vragen als niet voor die tijd tot overeenstemming is gekomen.

De toestand van Manchester is aanzienlijk verbeterd. Maandag werd de 44-jarige auteur met hoge koorts als gevolg van longontsteking in een ziekenhuis in Middletown (Connecticut) opgenomen.

Een arts deelde mee, dat de temperatuur van de patiënt weer normaal is en dat hij waarschijnlijk over een week naar huis mag.

Manchester heeft telegrammen ontvangen van mevr. Kennedy en senator Robert Kennedy waarin hem het beste wordt toegewenst.

ADVERTENTIE

